

Sensorveiledning REL2220 Hinduisme – indisk religion før og nå - Høsten 2022

Eksamensformen er en fire-timers skoleeksamen. Oppgaven består av to deler: én drøftingsoppgave og ett sett med avklarings spørsmål. Studenten skal velge én av to drøftingsoppgaver og tre av fem avklarings spørsmål.

Besvarelser blir vurdert og karakter er satt på grunnlag av punktene under. Det gis her både generelle og oppgavespesifikke punkter som trekkes inn i bedømmelsen.

Generelle punkter

- Har studenten valgt riktig antall oppgaver, altså én drøftingsoppgave og tre avklarings spørsmål, og besvart disse?
- Har studenten svart på alle ledd av oppgavene? Noen oppgaver har flere ledd/dels spørsmål, og alle skal besvares. Hvis det kun er lagt vekt på noen ledd, kan dette gi trekk i karakter.
- Viser studenten at hun/han har forstått oppgaven ved å skrive innenfor oppgitt tema? Presiseres det hvordan oppgavebesvarelsen blir avgrenset og hvordan eventuelle faguttrykk brukes/defineres?
- Ingen hjelpemidler er tillatt, og det forventes ikke referanser til bestemte bøker eller lignende. Likevel skal svarene primært forankres i pensumlitteraturen, og det kan henvises til eksempler derfra.
- Er språket klart og forståelig? Det gis ikke trekk for stavefeil, tegnsettingsfeil e.l., men karakteren blir lavere hvis teksten har mange språklige uklarheter. Språklig klarhet og presisjon belønnes.
- Innholdsrike besvarelser skal få uttelling – jo flere relevante poeng kandidaten har med, desto bedre. Oppgaver som får gode karakterer er omfattende og innholdsrike, både i bredden og i dybden.
- Kravene til struktur og komposisjon er lavere ved skoleeksamener enn ved andre eksamensformer, men god strukturering og leseflyt teller likevel positivt.
- Drøftingsoppgaven og de tre avklarings spørsmålene veier til sammen like mye når det kommer til endelig karakter. Slutt karakter settes ut fra en samlet vurdering av oppgavebesvarelsene.

Oppgavespesifikke punkter: Drøftingsoppgaver

Oppgave 1:

Hinduisme presenteres ofte som verdens eldste nålevende religion. Drøft utsagnet.

Denne knappe oppgaveteksten inviterer til refleksjon over grunnleggende spørsmål: Hvor gammel er hinduismen egentlig? Er det riktig å kalle hinduismen en religion? Snakker vi i så fall om én religion? Og kanskje: for hvilke formål er hinduisme et nyttig begrep? Har hinduismens ulike retninger gjennomgått så mange endringer i løpet av sin historie at slike påstander forutsetter for sterk kontinuitet?

Spørsmålet om hinduismens alder bør reflektere den uavklarte og politisk betente debatten om hvorvidt hinduismens røtter strekker seg helt tilbake til Indus-kulturen. Spørsmålene som berører religionsbegrepet bør romme en diskusjon om den moderne framveksten av hinduismebegrepet som referent for et bredt knippe tradisjoner av indisk opprinnelse, samt for de viktigstes historiske utvikling. Det bør imidlertid også reflektere hva som evt forener hinduer av ulike avskygninger og den

samlende effekten av å anerkjenne Veda-tekstenes autoritet (som Rodrigues omtaler som «ortodokse» tradisjoner»). Hindunasjonalisters tendens til å framstille hinduisme som eldre enn det religionsvitere eller arkeologer har funnet bevis for, er også relevant her.

Oppgaven er knyttet til ulike læringsmål, avhengig av studentens vinkling: «kunne redegjøre for sentrale aspekter ved hinduismens opprinnelse og historiske utvikling», «kunne redegjøre for hinduismens ulike teologiske tradisjoner», «kunne redegjøre for religiøs praksis og hinduisme som levde religion», «ha kunnskap om moderne endringsprosesser».

Oppgave 2:

Mange anser BhagavadGita som hinduismens viktigste tekst. Hvilke faktorer taler for et slikt syn, og hvilke taler imot?

En god besvarelse bør åpne med en kort presentasjon av BhagavadGita: Hva handler teksten om, hvem er de sentrale figurene (Krishna og Arjuna), hvilket større korpus er den en del av (Mahabharata), ca når ble teksten til og hvilke moralske spørsmål berører den?

Faktorer som taler for at BhagavadGita er hinduismens viktigste tekst, er blant annet at den ofte gis sruti-status selv om det er en smriti-tekst, at den lyktes i å amalgamere to av sin samtids motstridende prinsipper og at flere av hinduismens moderne reformatorer har fremmet BhagavadGita som en kjernetekst. Faktorer som taler imot er blant annet den store (og stadig voksende) populariteten av Ramayana-eposet og at Veda-tekstene har mer udiskutabel autoritet som åpenbarte tekster.

Læringsmålene som berøres av denne oppgaven er å «kunne redegjøre for sentrale aspekter ved hinduismens opprinnelse og historiske utvikling», «ha kjennskap til et utvalg religiøse grunntekster og tolkninger av dem», «kunne redegjøre for hinduismens ulike teologiske tradisjoner» og til en viss grad «kunne redegjøre for hinduismens sosiale og politiske aspekter».

Oppgavespesifikke punkter: avklaringsspørsmål

Oppgave 1:

Rodrigues gjør hyppig bruk av begrepsparet «sanskritisering» og «universalisering». Hva innebærer disse begrepene? Gi gjerne eksempler.

For Rodrigues er dette begrepsparet helt sentralt i analysen av hinduismens framvekst. Sanskritiseringbegrepet, som i sin tid ble lansert av sosialantropologen M. N. Srinivas, viser til hvordan elitens religiøse praksiser, forestillinger og livsformer gradvis approprieres av lavere sosiale sjikt. «Universalisering» er Rodrigues' begrep på det motsatte, det vil si elitens appropriering av lavere sjikts praksiser, forestillinger og livsformer. Eksempler på det første er blant annet hvordan ariernes vediske tradisjoner og ildofringer spredte seg gjennom kongedømmene. Eksempel på det andre er konservative brahminers gradvise appropriering av asketiske prinsipper fra shramanabevegelsen, som vi blant annet finner hos Manu.

Læringsmålene som aktualiseres av oppgaven er å «kunne redegjøre for sentrale aspekter ved hinduismens opprinnelse og historiske utvikling», «kunne redegjøre for religiøs praksis og hinduisme som levde religion» og å «kunne redegjøre for hinduismens sosiale og politiske aspekter».

Oppgave 2:

Gjør rede for forskjellen mellom sruti- og smriti-tekster og forklar deretter hvorfor enkelte smriti-tekster har tilnærmet sruti-status.

Denne oppgaven forutsetter kjennskap til det viktige emiske skillet mellom religiøse tekster som ansees som åpenbarte eller «hørte» (sruti) og tekster som snarere er «husket» og komponert av menneskehånd (smriti). En presisjon av Vedaenes srutistatus bør også følge. Når enkelte smriti-tekster like fullt tillegges en nærmest srutistatus, slik først og fremst BhagavadGita eksemplifiserer, er det primært fordi Gita inneholder Krishnas tale til Arjuna og dermed guddommelige ord.

Læringsmålene som aktualiseres her er å «kunne redegjøre for sentrale aspekter ved hinduismens opprinnelse og historiske utvikling» og «ha kjennskap til et utvalg religiøse grunntekster og tolkninger av dem».

Oppgave 3:

Gi et eksempel på shaktisme i vår egen tid.

Denne kortoppgaven bør begynne med en kort forklaring av hva shakti innebærer og en kort presentasjon av shaktisme som teologisk tradisjon. Deretter spør oppgaveteksten etter eksempler. Noen kan hentes fra læreboka (der eksemplet om den raske framveksten av Santoshi Ma er blant de mest spektakulære), andre fra Vasudha Narayanans artikkel om gudinnetilbedelse blant lavkastekvinner i Sør-India, fra den etnografiske filmen A Kali Temple Inside Out (som studentene hadde kvalifiseringsoppgave om) eller Durga Puja-festivalen i Kolkata, som vi fulgte digitalt da den pågikk.

Læringsmålene som aktualiseres i denne oppgaven er å «kunne redegjøre for hinduismens ulike teologiske tradisjoner» og «kunne redegjøre for religiøs praksis og hinduisme som levde religion».

Oppgave 4:

Beskriv hinduismens tidsforståelse og forklar hvor menneskeheten ifølge denne er på vei.

En god besvarelse av denne oppgaven krever godt grep om hinduismens sykliske tidsforståelse, ikke minst når det gjelder de fire yugaene: 1) Satya/krita yuga, der alt er sant og perfekt, 2) Treta yuga, 3) Dvapara Yuga og 4) Kali Yuga, en æra av degenerering, som på et tidspunkt vil lede til full destruksjon og derigjennom regenerering av Satya/krita yuga, osv. i en uoverskuelig syklus. Det er blant annet derfor destruktive guddommelige krefter ansees som rensende.

Med litt velvilje aksepteres også besvarelser som tar utgangspunkt i samsaraprinsippet, dvs serien av gjenfødslar som hver atma ansees for å gjennomgå før den kan oppnå moksha). Disse besvarelsene får imidlertid ikke toppkarakter i og med at det både er uklart hvordan samsara reflekterer syklisk tidsforståelse og hvordan denne tekningen gir kollektiv retning for hele menneskeheten.

Oppgave 5:

Grensen mellom religion og politikk er ofte uskarp. Eksemplifiser minst to av hinduismens politiske dimensjoner, gjerne hentet fra ulike faser av hinduismens historie.

Dette spørsmålet bør åpne med en kort problematisering av det ofte tatt for gitt men like fullt problematiske skillet mellom «religion» og «politikk» som adskilte sosiale felt eller kategorier for menneskelig handling. Eksemplene på hinduismens politiske dimensjoner er mange: Kongenes

finansiering av dyre vediske ritualer for å øke sin politiske legitimitet og beskytte sitt kongedømme; Manus forsøk på å knesette både kastesystem og sterke kjønnskiller gjennom varnashramadharmaprinsippet; innlemmelsen av artha som et av menneskelivets sentrale mål; frigjøringsbevegelsens kamp om hvordan hinduismen skulle reformeres for å kunne forsvares, og sist, men ikke minst samtidens hindunasjonalisme.

Læringsmålene som aktualiseres her er å «kunne redegjøre for sentrale aspekter ved hinduismens opprinnelse og historiske utvikling», «kunne redegjøre for religiøs praksis og hinduisme som levd religion», «kunne redegjøre for hinduismens sosiale og politiske aspekter» og «ha kunnskap om moderne endringsprosesser».